

Voorstel gebouwenbeleid H. Norbertusparochie

1. Inleiding

Gehoord de Diocesane Pastorale Raad bepaalde het bisdom dat alle parochies in ons bisdom gebouwenbeleid moeten ontwikkelen.

Katholieke en protestantse kerken zien hun ledenaantal al jaren krimpen waardoor de betrokkenheid en kerkelijke financiën afnemen. Vrijwilligers worden ouder en zelden opgevolgd. Dat doet zich ook voor bij niet-kerkelijke verenigen.

Je hoeft geen profeet te zijn om te weten dat dit in de parochies er toe leidt, dat niet alle gebouwen op termijn in stand kunnen worden gehouden. Parochies moeten nadenken over de toekomst van geloofsgemeenschappen en specifiek de kerkgebouwen.

Er moet een plan komen voor alle parochiële gebouwen: kerken, pastorieën, parochiezalen en ander onroerend goed. Wat zijn de ontwikkelingen van een kerklocatie? Hoeveel gelovigen zijn er? Hoeveel kerkbezoek? Zijn er op termijn vrijwilligers, wordt er gedoopt, etc.?

Op 22 mei 2023 verscheen het advies van de parochiële gebouwencommissie voor de H. Norbertusparochie. In oktober 2023 was in De Binding te Oude Pekela een avond voor alle parochianen. Zij werden geïnformeerd over het advies van de commissie en konden hun mening geven.

Vervolgens werkte de commissie verder aan hun advies. Vragen en opmerkingen van parochianen zijn zoveel als mogelijk meegenomen.

In december 2024 ontmoetten het parochiebestuur en de parochiële gebouwencommissie elkaar om vanwege de nieuwe waarnemend pastoor kennis te maken.

Inhoudelijk had het parochiebestuur ook vragen en opmerkingen.

In het advies van 22 mei 2023 ontbrak de toerekening van de pastoreskosten (bruto jaarloon vermeerderd met werkgeverslasten) aan de kerklocaties. Dat vertekende het financieel beeld van de vijf kerklocaties.

Vervolgens waren er vragen naar de leeftijdsopbouw binnen de parochie. En: waar wordt er gedoopt en dergelijke? De parochiële commissie ging vervolgens weer aan het werk.

Als parochiebestuur zijn we dankbaar voor alle energie en tijd die de commissie aan hun opdracht hebben besteed. Dat omvatte heel wat uren.

Op 22 juni 2025 stelde de parochiële gebouwencommissie de 2^e versie van haar advies vast. Dat heeft het parochiebestuur 28 juli 2025 besproken.

2. Inhoudelijke opmerkingen bij het 2^e advies

a.

Op bladzijde 36 stelt de parochiële commissie dat de verdeelsleutel waarmee de bruto pastoreskosten over de vijf kerklocaties worden verdeeld niet up to date is.

Die verdeelsleutel is ooit gebaseerd op de verplichte financiële afdracht van de vroegere vijf parochies, nu kerklocaties, aan het bisdom Groningen-Leeuwarden.

Er is door ons navraag gedaan om te leren wat die verdeelsleutel is. Het antwoord: dat zijn vastgestelde percentages. Als bestuur is het ons niet bekend dat de verdeelsleutel jaarlijks werd herzien.

Een andere verdeelsleutel van die bruto pastoreskosten verandert de zaak niet echt. Wellicht dat kerklocatie a dan een wat kleiner tekort heeft en kerklocatie b juist een groter tekort. Per saldo blijven onder de streep dezelfde diep rode cijfers.

b.

Op bladzijde 51 stelt de gebouwencommissie dat het geen sluitend advies kan geven omdat het parochiebestuur geen strategisch belangrijke zaken met hen deelde.

Het parochiebestuur heeft de parochiële gebouwencommissie zelfstandig laten werken. Er is vanuit het bestuur geen beïnvloeding of sturing geweest.

Strategisch belangrijke zaken, die effect op het gebouwenbeleid konden hebben, zijn in het bestuur ook niet aan de orde geweest. Zij was namelijk in afwachting van het advies van de gebouwencommissie.

Hoe moest het bestuur zich strategisch richten als uitgerekend het strategisch (!) advies van de commissie nog onbekend was?

c.

Zoals hiervoor gemeld geeft de parochiële gebouwencommissie geen sluitend advies; per kerklocatie zijn opties aangegeven.

Op bladzijde 60 merkt de parochiële gebouwencommissie op: *'een reële optie' om 'de vijf kerklocaties open te houden en de parochie "dood te laten bloeden" door de reserves op te maken.'*

Het parochiebestuur vindt dat helemaal geen optie.

'Pot verteren' en 'dood laten bloeden' dan weten we 100% zeker dat op termijn alles (!) er aan gaat, heel het katholiek leven. Juist om dát te voorkomen vraagt het bisdom van alle parochies gebouwenbeleid.

Jezus zond zijn volgelingen niet om de pot te verteren met daarna spreekwoordelijk de zondvloed. Pot verteren is niet wat Jezus' leven, spreken en handelen kenmerkt. Zijn volgelingen, de geloofsgemeenschap dus ook niet.

De gedachtegang dat bij openhouden van alle vijf kerklocaties de parochie doodbloedt, geeft in elk geval aan hoe bloedserieus de problematiek is.

3. De huidige parochie

Volgens het advies van de commissie telt de H. Norbertusparochie 3.002 parochianen. De cijfers maken helder dat de helft geen belangstelling toont. Niet in kerkgang, vrijwilligerswerk of financiële kerkbijdrage.

Het meelevende deel van de parochie telt per saldo dus circa 1.500 parochianen, verdeeld over vijf kerklocaties. Dat verklaart waarom de situatie in onze parochie zo problematisch is qua kerkgang, vrijwilligers en financiën.

Er zijn 3.002 parochianen. Volgens de demografische cijfers is circa 50% ouder dan 60 jaar. Parochianen met kerkgang, vrijwilligerswerk en financiële bijdragen zitten voornamelijk in het meer seniore segment van die 60-plussers.

Bij het voortschrijden van de jaren zal dit seniore segment verdwijnen; door opname in een zorg- of verpleeginstelling, toenemende immobiliteit en overlijden. Het aantal dopelingen en volwassenen dat katholiek wordt om het seniore segment op te volgen is niet gigantisch.

Al waren de financiën onbeperkt dan is alle vijf kerklocaties openhouden nog een utopie: de menskracht ontbreekt.

Voortschrijdende ontkerkelijking, ontgroening en vergrijzing van onze samenleving doet het aantal parochianen (kerkgangers, vrijwilligers en kerkbijdragebetalers) de komende jaren snel en fors afnemen.

Het gebouwenbeleid van het bisdom gaat om de periode tot 2030.

Wie voorbij dat jaartal kijkt, weet met de kennis van nu dat onze parochie ná 2030 richting 1.500 parochianen gaat. Gezien de leeftijdsopbouw per kerklocatie gaat dat straks snel.

Als van die ná 2030 te verwachten 1.500 parochianen ook de helft niet betrokken is in de vorm van kerkgang, vrijwilligerswerk en financiële bijdrage (zoals ook nu het geval is) dan omvat het meelevende deel van de parochie slechts 750 parochianen.

Die 750 parochianen leven onder andere economisch gesternte dan hun voorgangers. Het wordt voor hen een karwei om één kerklocatie te bemensen en te financieren. Het verteren van de pot is omwille van die toekomstige gelovigen geen optie.

4. De toekomstige parochie

Met de kennis van nu telt de H. Norbertusparochie ergens voorbij het jaar 2030 zo'n 1.500 parochianen waarvan vermoedelijk zo'n 750 parochianen meelevend zijn.

Wat die toekomstige parochie nodig heeft: één kerk met ruimten voor bijeenkomsten, een secretariaat en archief. Daarbij een woning voor de dienstdoende priester en een financiële reserve.

Dat ene kerkgebouw heeft geen dorps- of stadsfunctie maar moet er voor de hele parochie zijn, een regiofunctie dus. De locatie van dat kerkgebouw moet dus strategisch zijn.

Kijkend naar waar aangrenzende parochies een kerk hebben (kathedraal, Groningen en in Stadskanaal, parochie H. Kruis) dan is Winschoten de strategisch plek voor die kerklocatie.

Met dit in het achterhoofd is het parochiebestuur, overwegende het advies d.d. 22 juni 2025 van de gebouwencommissie, voornemens het hierna genoemde Voorstel Gebouwenbeleid H. Norbertusparochie neer te leggen bij het bisdom.

5. Concreet Voorstel Gebouwenbeleid H. Norbertusparochie

- **Kerklocatie H. Bonifatius te Nieuwe Pekela:**

- Het bestuur volgt het advies om deze kerklocatie te sluiten en wel per de 1^e zondag van de Advent 2026.
- De kerksluiting wordt gevolgd door afstoting ofwel verkoop van de kerk.
- De parochiële begraafplaats houdt de parochie in eigendom en blijft katholiek.
- Gelet op de ligging van het jeugdgebouw ten opzichte van de begraafplaats en de te verkopen kerk, wordt dat niet afgestoten zodat begraafplaatsvrijwilligers het kunnen gebruiken.
- Na de kerksluiting wordt eens paar maand samen met Oude Pekela op een weekdag de liturgie gevierd met ontmoeting bij koffie en thee. Dit zolang het gerechtvaardigd is door het aantal kerkgangers.

Zo kunnen parochianen van de Pekela's elkaar blijven ontmoeten. Dit gebeurt op nader te bepalen locaties afwisselend in Nieuwe en Oude Pekela.

Toelichting:

- Op meerdere plekken waar ooit een katholieke kerk verdween, bleef de parochiële begraafplaats in eigendom. De katholieke begraafplaats van Martenshoek hoorde ooit bij een H. Martinuskerk aldaar.
- **Kerklocatie H. Willibrordus te Oude Pekela:**
 - Het bestuur volgt het advies om deze kerklocatie te sluiten en wel per de dag waarop de aardbevingsschade bouwkundig wordt hersteld.
 - De kerksluiting gaat samen met afstoting ofwel verkoop van de kerk, de pastorie en het grond achter de kerk (van de voormalige school).
 - De parochiële begraafplaats houdt de parochie in eigendom en blijft katholiek.
 - Na de kerksluiting in Nieuwe Pekela wordt eens paar maand samen met Nieuwe Pekela op een weekdag de liturgie gevierd met ontmoeting bij koffie en thee. Dit zolang het aantal kerkgangers dat rechtvaardigt.

Zo kunnen parochianen van de Pekela's elkaar blijven ontmoeten. Dit gebeurt op nader te bepalen locaties afwisselend in Nieuwe en Oude Pekela.

Toelichting:

- Op meerdere plekken waar ooit een katholieke kerk verdween, bleef de parochiële begraafplaats in eigendom. De katholieke begraafplaats van Martenshoek hoorde ooit bij een H. Martinuskerk aldaar.
- Het advies van de gebouwencommissie meldt op bladzijde 46 dat de kerk in Oude Pekela mogelijk voor € 1.600.000,- wordt gerenoveerd. Het is genuanceerder.

De H. Willibrorduskerk heeft aardbevingsschade dat 100% gesubsidieerd hersteld wordt. Daartoe komt de kerk 100% gesubsidieerd in de steigers en wordt met behulp van die gratis steigers op hoogte onderhoud gepleegd (dat geen aardbevingsschade is).

Zou dat onderhoud later worden uitgevoerd, valt het veel duurder uit omdat dan het steigerwerk wel voor rekening van de parochie is. Een pragmatische oplossing.

De totale kosten van dat onderhoud is een som van € 306.106,- en valt onder de subsidieregelingen voor de instandhouding van een rijksmonument. Zo komt de kerk in goede staat in de verkoop.

- **Kerklocatie Maria Tenhemelopneming te Veendam:**

- Gelezen het advies van de gebouwencommissie blijft de kerk in elk geval open tot en met 2029.

De locatie mag waarmaken dat de revitalisatie, genoemd op bladzijde 61 van het advies, bestendig en zo omvangrijk is dat de kerklocatie in stand kan blijven.

- Blijkt de revitalisatie niet bestendig en omvangrijk genoeg te zijn dan wordt de kerk in 2030 gesloten en afgestoten.
- Daarna kan zolang het aantal kerkgangers het rechtvaardigt in 2030 weekends elders in Veendam liturgie worden gevierd. Bijvoorbeeld de kapel van Huize St. Franciscus of een andere locatie.
- De parochiële begraafplaats houdt de parochie dan in eigendom en blijft katholiek.
- De pastorie van deze kerk wordt aangewezen voor huisvesting van de dienstdoende priester.

Toelichting:

- Op meerdere plekken waar ooit een katholieke kerk verdween, bleef de parochiële begraafplaats in eigendom. De katholieke begraafplaats van Martenshoek hoorde ooit bij een H. Martinuskerk aldaar.
- Huisvesting van de dienstdoende priester in de pastorie van Veendam kan mogelijk de vermoedde revitalisering ondersteunen.

Is die revitalisering niet bestendig en omvangrijk genoeg dan kan de kerk na sluiting in de verkoop met een probleemloos vrij op te leveren pastorie. Daarmee verdwijnt dus de huisvesting van de dienstdoende priester en moet vervangende woonruimte worden gezocht.

- **Kerklocatie HH. Martinus-Willibrordus te Sappemeer:**

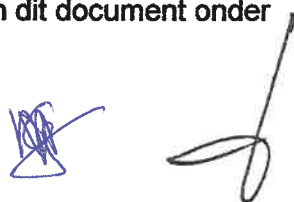
- Het bestuur volgt het advies van de commissie om deze kerklocatie open te houden zolang het aantal kerkgangers, vrijwilligers en de financiën dat rechtvaardigen.
- Indien het openhouden niet meer te rechtvaardigen is, dan kan eventueel elders in Hoogezand of Sappemeer liturgisch worden gevierd en zal de kerk worden gesloten en afgestoten.
- De parochiële begraafplaatsen (Martenshoek en Sappemeer) houdt de parochie in eigendom en blijven katholiek.
- Het bestuur volgt het advies van de commissie om de bungalow te verkopen.

Toelichting:

- Op meerdere plekken waar ooit een katholieke kerk verdween, bleef de parochiële begraafplaats in eigendom. Zo heeft deze kerklocatie een tweede begraafplaats in Martenshoek, ooit behorend bij de H. Martinusparochie.

- **Kerklocatie H. Vitus te Winschoten:**

- Het bestuur volgt hier beide (!) adviezen van de commissie:
 - a. om deze kerklocatie open te houden, ook overwegende wat in dit document onder hoofdstuk 4 is genoemd;

- b. onderzoeken of kerk met pastorie te verkopen is en elders in Winschoten een geschiktere kerk met ruimte voor bijeenkomsten, archief en secretariaat kopen (en later in de tijd woonruimte voor de dienstdoende priester).

Toelichting:

- De H. Vituskerk is qua onderhoud een van de duurdere kerken van de parochie; de forse energielasten zijn ook bron van zorg. Het onderhoud is niet gesubsidieerd en gelegen aan de Langestraat is de kerk niet erg toegankelijk.

De gemeente Oldambt werkt aan de herontwikkeling van de Langestraat. In die herontwikkeling zou ook de Vituskerk en pastorie een herbestemming kunnen krijgen.

Dan zou in Winschoten een geschiktere en in onderhoud goedkopere kerk kunnen worden gekocht, eventueel in te richten met voorwerpen uit de parochiekerken die gesloten worden.

6. Het nawoord

Het bestuur is zich pijnlijk bewust van de impact en alle emoties die, op alle vijf kerklocaties, ons advies richting bisdom Groningen-Leeuwarden zal hebben.

Zoals we in dit document hebben aangegeven: niets doen is ook geen optie. Helaas!

De commissie geeft het parochiebestuur op bladzijde 62 tal van adviezen, die het bestuur ter harte neemt. Het bisdom kent een protocol voor kerksluiting en heeft regels voor de verkoop van (kerkelijk) onroerend goed.

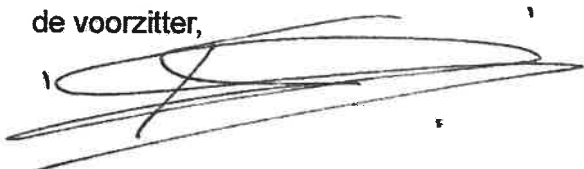
Alles gaat stap voor stap.

Eerst de formulering van het gebouwenbeleid, daarna vaststelling daarvan door het bisdom en dan komt al het andere. Stap voor stap.

Veendam, 28 juli 2025 en 6 augustus 2025,

parochiebestuur H. Norbertus

de voorzitter,

de secretaris,

